

Toets- en taalspecialisten kritisch over toetsing en inburgering.

Vanaf 2021 gaat het Nederlandse inburgeringsbeleid ingrijpend veranderen; gemeentes krijgen meer regie en de inburgeraar meer begeleiding. Veel veranderingen lijken een einde te maken aan de problemen waar nieuwkomers onder het huidige beleid tegenaanlopen. Inburgeraars gaan straks geen ingewikkelde lening meer aan voor hun inburgeringstraject, ze worden via de gemeente gegidst naar betrouwbare taal- en werkopleiders en komen na een gedegen intake terecht in één van de drie 'leerroutes'.

De overheid denkt met deze wijziging meer maatwerk te kunnen leveren omdat ook zij heeft gemerkt dat dé inburgeraar niet bestaat. De drie leerroutes moeten daar straks in voorzien; de B1 route voor de inburgeraar die moet voldoen aan de naar B1 verhoogde taaleis, de onderwijsroute voor nieuwkomers die het reguliere onderwijs in kunnen stromen en de Z route voor de (laaggeletterde) inburgeraars die niet kunnen voldoen aan de exameneisen uit de B1 route.

Sommige aanpassingen van de nieuwe Wet Inburgering zijn een verbetering, maar de minister is helaas een paar belangrijke didactische noten vergeten te kraken. Hij heeft dan wél besloten gedifferentieerde leerroutes in te stellen maar niet onderzocht hoe die moeten worden ingericht en afgesloten. Dat schept veel onduidelijkheid, bezorgdheid en vragen. Bijvoorbeeld over de uitgebreide summatieve toetsing die, zoals het er nu naar uitziet, gehandhaafd blijft. Summatief toetsen wordt ingezet als proeve van bekwaamheid aan het einde van een leertraject. Het cijfer telt. Formatieve toetsen daarentegen zijn onderdeel van het leertraject en laten vooral zien hoe de leerling zich verhoudt tot zijn einddoel. Het is meer dan jammer dat over invulling en afronding van de Z route nog zo weinig bekend is.

Want laten we vooral niet vergeten dat inburgering niet alléén om taalverwerving gaat maar vooral om een kansrijke landing in een nieuwe samenleving. Taal is daarbij een belangrijk middel maar zal altijd afgezet moeten worden tegen het persoonlijke en haalbare doel van de individuele nieuwkomer. Het is daarom een gerechtigde de vraag of voor elke inburgeraar het succesvol afleggen van meerdere (taal)examens het ultieme bewijs is voor een geslaagde integratie en participatie.

Stichting Civic heeft een aantal ervaren toets- en taaldeskundigen¹ gevraagd hun visie en aanbevelingen te geven rondom toetsing en inburgering. Hun bevindingen hebben wij samengevat.

Is summatieve toetsing in iedere leerroute de juiste afsluiting van het inburgerings-traject?

- Voor mensen die wat betreft potentie de B1 route afleggen, is slagen voor de toetsen niet per definitie een bewijs dat zij een bepaald taalniveau beheersen. De kans is aanzienlijk dat zij het 'toetskunstje' onder de knie hebben maar toch onvoldoende Nederlands beheersen. Er zullen tegelijkertijd ook kandidaten zijn die behoorlijk leerbaar zijn, maar desondanks niet slagen voor (alle) toetsen. Voor hen zijn de toetsen te abstract.
- Alleen voor hogeropgeleiden kan toetsing een goede indicatie zijn voor opleiding- of carrièrevervolg. Dat deze toetsing summatief is, hoeft geen probleem te zijn.
- Als gevolg van de resultaatgerichtheid die het inburgeringsbeleid zou moeten kenmerken is B1 als norm voor de taaleis te hoog en onnodig; ook zonder B1 liggen er kansen op een beroep of opleiding in het verschiet. Stapelen van opleidingen en cursussen om stapsgewijs een hoger niveau te bereiken moet kunnen. Bied de inburgeraar de mogelijkheid om een leven lang te leren.
- Voor mensen die de Z route volgen, is summatief toetsen hoe dan ook ongewenst. Dit geeft geen goed beeld van de verworven kennis. Hier moet gekeken worden naar een vorm van formatief toetsen.

Wat is het alternatief voor toetsing in de Z route?

- Sluit de Z route af met het maken van een portfolio (formatief toetsen). In deze portfolio verzamelt de inburgeraar documenten waarmee hij kan aantonen dat hij bekend is met de mores van de Nederlandse samenleving. Het portfolio is aanleiding voor een afsluitend gesprek.
- Hanteer daarbij de participatieladder en begeleidt de inburgeraar stapsgewijs naar zijn of haar persoonlijke en maatschappelijk gewenste doel. Bijvoorbeeld van onbetaald werk, via gerichte stage naar een werkervaringsplaats en uiteindelijk tot betaald werk. Bekijk de individuele doelen en mogelijkheden van de inburgeraar. Er zijn tal van bewijzen van het effect. Inburgeraars stellen zelf prioriteiten wat betreft hun integratie. De dialoog is belangrijk en motiverend.

Wat is de relatie is tussen toetsing (op taalvaardigheid) en goede integratie?

- Er is geen directe relatie tussen toetsing en goede integratie. Mensen die gemakkelijk hun examens halen, zijn mogelijk helemaal niet goed in staat een goede start te maken in Nederland. En omgekeerd. Mensen die hun inburgeringsexamen niet halen, kunnen toch al forse eerste stappen hebben gezet.
- Inburgering is meer dan taal. Het draait ook om (leren) meedraaien in de samenleving. Wat dat precies behelst, verschilt per individu. Inventariseren van doelen en competenties zijn heel belangrijk. Het halen van het persoonlijke doel is niet altijd met een geslaagde toets aan te tonen.

Wat zijn de morele bezwaren tegen toetsing?

- De overheid is bang voor meertaligheid in de samenleving. Nergens is aangetoond dat deze angst gegrond is. Er zijn meer manieren om saamhorigheid te creëren.
- Toetsing lijkt deels een weringsinstrument te zijn. Mensen die het niet halen worden beboet of ervaren restricties m.b.t. tot hun status.
- Er wordt getoetst vanuit een efficiency oogpunt; een gestandaardiseerde aanpak is goedkoper dan het gewenste maatwerk.
- Het onderwijs is veel te veel aangepast aan het toetsdoel. Daarmee gaan kansen op beter (integratie) onderwijs verloren.

Hoe ziet de ideale inburgering eruit?

- Bied ruimte op het recht voor een leven lang leren.
- Niet alles past in een uitgestippelde route; het toekomstperspectief van de (individuele) inburgeraars moet leidend blijven.
- Mensen moeten actief aangemoedigd worden de Nederlands te leren. Taal is een sleutel tot integratie, maar geen integratie en participatie *an sich*:
- Welk taalniveau de inburgeraar ook nastreeft en volgt er moet meer doordachte aandacht voor participatie zijn. Daar moet goed over nagedacht worden.
- Maak gebruik van reeds goed geïntegreerde oud-nieuwkomers. Zij kunnen een waardevolle rol spelen.
- Steek in op *reversed* inburgeren, vanuit de omgeving en niet vanuit de overheid. Stimuleer bottom-up burgerinitiatieven en een focus op het maatschappelijk middenveld.
- Stuur niet louter op output, dat schrikt af. Nodig uit, help en bied kansen.
- Heb oog voor de psychosociale component. Neem die mee in het inburgeringsprogramma. Geef ruimte voor het delen van zorgen en problemen. In eigen en, waar mogelijk, in de nieuwe taal.

¹ **Deelnemers aan deze bijeenkomst waren:** Bregje Kaars Sijpestijn (ITTA), Rogier 't Rood (Universiteit Utrecht), Jonneke Prins (Kellebeek College West Brabant), Renske Valk (journalist), Karen Heij (toetsdeskundige en ex directielid Bureau ICE), Monique de Bos (beleidsadviseur gemeente Dordrecht), Thomas van Houwelingen (advocaat), Anneke v.d. Broek (Uitgeverij Kleurrijker), Indrawati Gunawan (Toptaal), Sennay Ghebreab (Stichting Civic / University College Amsterdam), Nikki Scholten (Stichting Civic/ Vrije Universiteit), Tamar de Waal, (Stichting Civic / Erasmus Universiteit), Heleen van der Veld (Stichting Civic / Nt2 docent).

Wetenschappelijke argumenten:

Stichting Civic staat voor evidence based inburgeringsbeleid.

Hier is plaats voor titels van relevante onderzoeken en good practices die bovenstaande standpunten ondersteunen.

Naam:

Uitvoerenden:

Link:

Ingebracht door:

Bondige samenvatting: